

Uplynulý měsíc lze z hlediska událostí v oblasti evropských dotací tentokrát jen těžko hodnotit jako chudý, ovšem označit ho za úspěšný bych se opravdu bál. Tak především jsme tu měli vyjednávání Národního strategického referenčního rámce v Bruselu. Předpokládám, že výsledkům diskuse o tomto zastřešujícím dokumentu všech evropských dotací se budou věnovat jiní autoři, proto jen v krátkosti. Jednání vypadalo asi tak, že nám zlí bruselští úředníci sdělili, že jsme si systém dotací a jejich administrace nastavili velmi nevhodně a do budoucna nám to bude dělat problémy. To slovo nevhodně znamená, že máme příliš mnoho operačních programů, mezi kterými existují překryvy, těžko se v nich orientuje a celý systém žádostí, jejich vyhodnocování, finančního řízení, kontrol a plateb je značně těžkopádný a nepružný. Naše stanovisko bylo takové, že to ale přesně takto chceme, neboť nám to plně vyhovuje. A Brusel se shovívavým úsměvem a vědomím, že komu není rady, tomu není pomoci, poznamenal něco v tom smyslu, že když si ten nos nabít chceme, tak prosím pěkně, ale ať potom nebrečíme, že oni nám to přeci říkali. Nepochybuji o tom, že až za pár let budeme zase honit termíny čerpání a budou nás strašit alokace nějakého roku (nejspíš hned 2007), pěkně si na chudáka bruselského úředníka zanádáme. Nespravedlivě.

I když jsou výsledky jednání občas podávány jako úspěch českého týmu, příliš nevěřím tomu, že by sami jeho členové obzvlášť jásal. Jedná se vesměs o velmi kvalitní odborníky, kteří si museli být moc dobře vědomi, že má Brusel takřka ve všem pravdu, ovšem měli jen teoretickou možnost volby ze dvou zel. Zkusit co nejrychleji prosadit stávající systém nebo připomínky uznat. To by ovšem znamenalo začít v podstatě od nuly s tím, že se zahájení čerpání dotací dosti podstatně oddálí. K tomu v určité míře ostatně dojde tak jako tak, neboť současný stav vyjednávání v zásadě vylučuje, že by většina výzev a programů byla spuštěna ještě letos.

Světlou výjimku v tomto zatím představuje pouze Operační program Podnikání a inovace, který do značné míry navazuje na minulost. Riziko, že by v rámci vyjednávání nebyly schváleny programy, které obdobně fungovaly v minulém období, není nijak zásadní. Na rozdíl od některých zcela nově utvořených programů, které jsou navíc v gesci orgánů, které mají zkušenost s administrací evropských prostředků takřka nulovou. Czechinvest po dvou vlašťovkách spustil další čtyři programy – Inovace, Eko-energie, ICT v podnicích a Prosperita, ovšem udělal to jaksepatří kulišácky. Po avizovaném oznámení, že programy budou zahájeny k 1. květnu je vyhlásil sice již 25. dubna, ovšem s tím, že registrační žádosti je možné podávat až od 1. června a plné dokonce až od 1. srpna. Takže už se ví jak a na co, ale opravdu žádat ještě možné není. Čarování s termíny ostatně patří k oblíbeným kratochvilím Czechinvestu. U programu Rozvoj byl dlouho dopředu avizován 16. duben jako termín zahájení možnosti podávání plných žádostí. 15. dubna se tento přesný termín změnil na webových stránkách v oznámení, že podávání plných žádostí bude možné v blíže neurčeném termínu v dubnu a tento nový „termín“ se zatím nezměnil, ačkoliv už máme několik dní květen. Jestli to tak ještě chvíli vydrží, dostaneme se do situace, kdy registrační žádosti už nebude možné podávat a plné žádosti ještě ne. Není to jistě příjemné, ovšem vzhledem k turbulentním změnám na Czechinvestu, můžeme toto snad považovat za drobné porodní bolesti.

Ze čtyř nově zahájených programů bych se rád více věnoval zejména jednomu: Eko-energie. Tento program totiž ve své první výzvě zažil zcela zásadní proměnu oproti tomu, jak fungoval v minulém období, i oproti tomu, jak byl ještě v nedávné době připravován. Osobně to považuji za produkt jakési ideodiverze pana ministra, kdy po svém zatočil se všemi propagátory obnovitelných zdrojů energie. V minulém období (a původně i v tomto) sloužil daný program především jako podpora podnikatelským subjektům pro výrobu energií (elektrické a tepelné) z obnovitelných zdrojů, tedy vody, větru, slunečního záření a biomasy.

Vítr nám z podpory zmizel úplně, ty větrníky musí někomu sakra ležet v žaludku. Ostatní obnovitelné zdroje se dostali na druhou kolej. Na úkor čeho? Hlavní důraz je kladen na zvyšování účinnosti při výrobě a spotřebě energie. To vypadá velmi rozumně. Skoro za všech okolností bude ekonomičtější i ekologičtější jednotku energie uspořít než ji jakkoliv vyrobit. S tím problémem nemám. Proč je ovšem úplně stejný důraz kladen na využití druhotných zdrojů energie, které má z hlediska priorit přednost před obnovitelnými zdroji energie? Aby bylo jasno. Mezi druhotné zdroje jsou řazeny především odpady. Takže současné nastavení programu Eko-energie vypadá tak, že průměrný projekt na spalování a energetické využívání odpadů má přednost před sebelepším projektem na výrobu energií z obnovitelných zdrojů. Myslím, že nejen mně bude připadat v těchto souvislostech název celého programu poněkud směšně.

Čím více jsem se jeho text pročítám, tím více nabývám na přesvědčení, že se program v současné podobě nejlépe hodí pro takový subjekt, jako je třeba ČEZ. S tou výhradou, že pro první kolo nebyly jako žadatelé připuštěny velké podniky. Znovu opakuji pro první kolo, jinak se s nimi v programu počítá. Možná je to trochu paranoidní, ale proč je zrovna v tomto programu zdaleka nejméně času na podání žádosti? Není to třeba proto, aby se ukázalo, že ti malí nemají zájem a nejsou schopni čerpat, a proto je nezbytné vpustit velké hráče?

V rámci nově vyhlášených programů mne ještě zaujala jedna záležitost. Program ICT v podnicích představuje jakoby novinku, ale jedná se v podstatě o obdobu programu Rozvoj, kdy je namísto technologií v podobě především strojů možné pořídit informační technologie. Co je však zajímavé, v rámci podporovaných odvětví je vymezen výhradně zpracovatelský průmysl. To i program Rozvoj byl oproti minulému období rozšířen o oblast obchodu. Přitom když byly zveřejněny aktuální výsledky průmyslové výroby, tak nad nimi sám ministr Říman trochu překvapivě láteřil, neboť nejen dle jeho názoru by 21. století přeci jen více slušelo vyšší zastoupení terciární sféry. Proč potom tedy nepodporujeme obchod a služby právě takovými programy, jako je ICT v podnicích? A nestálo by za to pro příště záběr tohoto programu rozšířit? Na to bychom snad ani žádné posvěcení z Bruselu nepotřebovali.

Na závěr vyhlašuji soutěž o největšího odvážlivce, který se jako druhý v pořadí troufne přijít s kůží na trh a představí své programy a výzvy. Přeci jen střelba na Czechinvest a OPPI nemůže trvat věčně, to bych se dopouštěl nespravedlnosti. Ne že by si to občas nezasloužili, ale všeho moc škodí. Navíc kdo nic nedělá, nic nezkazí, v tomto případě neplatí, neboť přes celou řadu výhrad, je snad celkem evidentní, že i nějakým způsobem problematická, ale již vyhlášená, výzva či program umožňuje konkrétním subjektům žádat o příspěvky na jejich projekty. Tím nás přibližuje k reálnému přílivu evropských peněz do republiky a oddaluje hrozbu, že se snad staneme čistým plátcem ve vztahu k evropskému rozpočtu.